

Закон за степента на образование, общообразователния минимум и учебния план

В сила от 27.07.1999 г. Обн. ДВ. бр.67 от 27 Юли 1999г., изм. ДВ. бр.90 от 24 Септември 2002г., изм. ДВ. бр.95 от 8 Октомври 2002г., изм. ДВ. бр.29 от 31 Март 2003г., изм. ДВ. бр.40 от 14 Май 2004г., изм. ДВ. бр.41 от 19 Май 2006г., изм. ДВ. бр.105 от 22 Декември 2006г.

Глава първа

ОБЩИ ПОЛОЖЕНИЯ

Чл. 1. Този закон урежда държавното образователно изискване за степента на образование, общообразователния минимум и учебния план в системата на народната просвета.

Чл. 2. Държавното образователно изискване по чл. 1 определя условията и реда за завършване на една степен на образование и преминаване в следващата степен, както и характеристиките на общообразователния минимум и на учебния план.

Глава втора

СТЕПЕН НА ОБРАЗОВАНИЕ

Чл. 3. (1) Степените на образование осигуряват необходимото равнище на образованост, както и последователност и непрекъснатост на образованието.

(2) Степените на образование са основно образование и средно образование.

(3) Основната степен се осъществява в два етапа:

1. начален - с продължителност четири години (I - IV клас);

2. прогимназиален - с продължителност четири години (V - VIII клас).

(4) Средната степен се осъществява в един етап - гимназиален, с продължителност четири години (IX-XII клас).

Чл. 4. Продължителност на етапите, различна от посочената в чл. 3, ал. 3 и 4, се определя с наредба на министъра на образованието и науката в случаите, когато обучението се извършва:

1. във форми на обучение, различни от дневната;

2. (доп. - ДВ, бр. 95 от 2002 г.) в профилирани и професионални гимназии, в спортни училища и в училища по изкуствата;

3. в специални училища за ученици с хронични заболявания и специфични образователни потребности;

4. (нова - ДВ, бр. 95 от 2002 г.) в училища с паралелки за професионално обучение след завършен VI клас.

Чл. 5. Завършването на съответната степен на образование гарантира усвояването на общообразователния минимум, както и на знания и умения, съответстващи на интересите и индивидуалните възможности на учениците.

Чл. 6. (1) Завършилите началния етап на основно образование получават удостоверение за завършен IV клас.

(2) Основно образование се придобива след завършен прогимназиален етап и се удостоверява със свидетелство.

(3) С държавните образователни изисквания по чл. 16, т. 5 и 10 от Закона за народната просвета се утвърждават образците на документите по ал. 1 и 2.

(4) Завършилите основно образование имат право на обучение в следващата степен на образование, на професионално обучение, както и да упражняват професии, за които се изисква основно образование.

Чл. 7. (1) (Изм. - ДВ, бр. 90 от 2002 г., изм. - ДВ, бр. 40 от 2004 г., доп. - ДВ, бр. 105 от 2006 г.) Средно образование се придобива след успешно завършен XII клас и успешно положени два държавни зрелостни изпита по учебни предмети или цикъл от учебни предмети, които се изучават в гимназиалния етап, като единият от тях е по български език и литература, а вторият се определя по избор на ученика от учебните предмети "чужд език", "математика", "физика и астрономия", "биология и здравно образование", "химия и опазване на околната среда", "история и цивилизация", "география и икономика" и предметният цикъл "философия", изучавани в часовете за задължителната общообразователна подготовка.

(2) За придобиване на професионално образование освен държавните зрелостни изпити по ал. 1 се полагат и два държавни изпита за професионална квалификация в съответствие с държавните образователни изисквания по чл. 16, т. 7 от Закона за народната просвета.

(3) (Доп. - ДВ, бр. 90 от 2002 г., изм. - ДВ, бр. 40 от 2004 г., изм. - ДВ, бр. 105 от 2006 г.) Държавните зрелостни изпити по ал. 1 са задължителни и не се допуска освобождаване от тях. По свое желание ученикът може да положи и държавни зрелостни изпити по избрани от него учебни предмети или цикъл от учебни предмети по ал. 1.

(4) (Нова - ДВ, бр. 95 от 2002 г.) Лицата, издържали успешно държавните зрелостни изпити, могат да бъдат приети във висшите училища и без конкурсен изпит след решение на академичния съвет на висшето училище.

(5) (Предишен текст на ал. 4, изм. - ДВ, бр. 95 от 2002 г., изм. - ДВ, бр. 40 от 2004 г.) Ученик, завършил успешно XII клас, който не се е явил и не е положил успешно държавните зрелостни изпити, по свое желание получава удостоверение за завършен гимназиален етап, което му дава право да продължи с професионално обучение за придобиване на квалификация по професия.

(6) (Предишен текст на ал. 5 - ДВ, бр. 95 от 2002 г., отм. - ДВ, бр. 40 от 2004 г.)

(7) (Нова - ДВ, бр. 41 от 2006 г.) Условието и редът за провеждане на държавните зрелостни изпити се определят със Закона за народната просвета и с актовете по прилагането му.

(8) (Предишен текст на ал. 6 - ДВ, бр. 95 от 2002 г., предишна ал. 7 - ДВ, бр. 41 от 2006 г.) Организацията и съдържанието на държавните зрелостни изпити за придобиване на професионална квалификация се определят със Закона за професионалното образование и обучение.

Глава трета

ОБЩООБРАЗОВАТЕЛЕН МИНИМУМ

Раздел I

Цели и съдържание на общообразователната подготовка

Чл. 8. (1) Общообразователната подготовка се определя от предназначението на българското училище да осигури на всеки български гражданин възможността да се развива.

(2) Общообразователната подготовка се изгражда върху принципите на зачитане на:

1. основните човешки права;
2. правата на детето;
3. традициите на българската култура и образование;
4. постиженията на световната култура;
5. ценностите на гражданското общество;
6. свободата на съвестта и свободата на мисълта.

Чл. 9. Основните цели на общообразователната подготовка са:

1. да съдейства за физическото и духовното развитие на ученика, за успешното му ориентиране, адаптиране и реализиране в обществото;
2. да създаде условия за формиране на ценностни ориентации, свързани с чувството за българската национална идентичност, уважение към другия, съпричастност и гражданска отговорност;
3. да създаде условия за развитие на потребности, интереси и нагласи за учене и за обучение и самоусъвършенстване през целия живот.

Чл. 10. Общообразователната подготовка в българското училище се осъществява чрез изучаването на учебни предмети, групирани в следните културно-образователни области:

1. български език и литература;
2. чужди езици;
3. математика, информатика и информационни технологии;
4. (изм. - ДВ, бр. 95 от 2002 г.) обществени науки, гражданско образование и религия;
5. природни науки и екология;
6. изкуства;
7. бит и технологии;
8. физическа култура и спорт.

Чл. 11. (1) Културно-образователните области съответстват на формулираните цели на общообразователната подготовка и създават възможност за избор в рамките на училищния учебен план.

(2) Всяка културно-образователна област осигурява взаимна връзка между отделните учебни предмети.

Раздел II

Характеристики на общообразователния минимум

Чл. 12. (1) Общообразователният минимум е основата на общообразователната подготовка. Той включва задължителни знания и умения, необходими за успешната реализация на учениците в следващата степен на образование.

(2) (Изм. - ДВ, бр. 95 от 2002 г.) Общообразователният минимум за началния и прогимназиалния етап на основното образование е еднакъв и задължителен за всички видове училища.

(3) (Нова - ДВ, бр. 95 от 2002 г.) Общообразователният минимум за гимназиалния етап на средното образование включва:

1. културно-образователните области по чл. 10, т. 1, 2, 3, 4, 5 и 8 - за всички видове училища;
2. културно-образователните области по чл. 10, т. 1, 2, 3, 4, 5, 6 и 8 - за училищата по чл. 26, ал. 1, т. 4, 5 и 6 от Закона за народната просвета.

Чл. 13. (1) (Предишен текст на чл. 13 - ДВ, бр. 95 от 2002 г.) Разпределението на учебното време по учебните предмети за достигане на общообразователния минимум по класове, етапи и степени се определя с наредба на министъра на образованието и науката.

(2) (Нова - ДВ, бр. 95 от 2002 г.) Условието и редът за включване на нови елементи в учебните планове и програми и за обучението по тях, както и актуализацията им се определят с наредба на министъра на образованието и науката.

Чл. 14. Съдържанието на общообразователния минимум, определен по реда на чл. 13, може да се актуализира на всеки 4 години.

Глава четвърта

УЧЕБЕН ПЛАН

Чл. 15. (1) Структурата на учебния план обхваща три вида подготовка: задължителна, задължителноизбираема и свободноизбираема.

(2) Задължителната подготовка осигурява - постигането на общообразователния минимум.

(3) (Изм. - ДВ, бр. 95 от 2002 г.) Задължителноизбираемата подготовка осигурява допълнително обучение по учебни предмети от културно-образователните области по чл. 10 и/или от професионалната подготовка в съответствие с интересите и индивидуалните възможности на учениците и с възможностите на училището. В задължителноизбираемата подготовка се включва изучаването на майчиния език и религия.

(4) (Доп. - ДВ, бр. 95 от 2002 г.) Свободноизбираемата подготовка осигурява обучение в области и класни и извънкласни дейности, предложени от училището и избрани от учениците, които могат да бъдат и извън културно-образователните области по чл. 10. Тя е с продължителност до четири учебни часа седмично за всички класове съгласно училищния учебен план и не е задължителна за учениците.

Чл. 16. (1) Задължителните учебни часове включват задължителната и задължителноизбираемата подготовка.

(2) (Изм. - ДВ, бр. 40 от 2004 г.) Задължителните учебни часове за една учебна седмица са:

1. двадесет и два учебни часа - в I и II клас;
2. двадесет и пет учебни часа - в III и IV клас;
3. тридесет учебни часа - в V до VIII клас включително;

4. тридесет и два учебни часа - в IX до XII клас.

(3) Съотношението между задължителната и задължителноизбираемата подготовка зависи от етапа и степента на образованието. Задължителната подготовка:

1. за началния етап е 90 на сто от задължителните учебни часове;
2. за прогимназиалния етап е от 80 до 90 на сто от задължителните учебни часове;
3. за гимназиалния етап е от 45 до 80 на сто от задължителните учебни часове.

(4) (Нова - ДВ, бр. 40 от 2004 г.) Всяка учебна седмица, освен задължителните учебни часове по ал. 2, включва и по един учебен час по учебния предмет "Физическо възпитание и спорт", който се използва за организиране и провеждане на спортни дейности и на открито. Включването на този час не се отразява при определяне на съотношението по ал. 3.

Чл. 17. Учебният план съдържа:

1. наименованията на учебните предмети, включени в задължителната, задължителноизбираемата и свободноизбираемата подготовка;
2. разпределението на учебните предмети по класове;
3. (изм. - ДВ, бр. 95 от 2002 г.) годишния и седмичния брой часове за изучаването на учебните предмети;
4. график на учебната година;
5. (нова - ДВ, бр. 95 от 2002 г.) описание на организацията на обучението в съответното училище.

Чл. 18. (1) Всяко училище при спазване на разпоредбите на този закон разработва свой учебен план.

(2) (Доп. - ДВ, бр. 95 от 2002 г.) Училищният учебен план определя учебните предмети от задължителноизбираемата и свободноизбираемата подготовка и разпределението на учебните часове по тях за целия етап на обучение. Той е съобразен с интересите на учениците и с възможностите на училището.

(3) (Изм. - ДВ, бр. 95 от 2002 г.) Училищните учебни планове на профилираните гимназии, профилираните паралелки в средните общообразователни училища, професионалните гимназии, на училищата по изкуствата и културата и на спортните училища се разработват въз основа на учебни планове, утвърдени от министъра на образованието и науката.

(4) (Изм. - ДВ, бр. 95 от 2002 г.) Училищните учебни планове се приемат с решение на педагогическия съвет на училището и се одобряват от:

1. началника на инспектората по образование - за общинските училища и за държавните училища, които се финансират чрез бюджета на Министерството на образованието и науката;
2. съответния министър или ръководител на ведомство съгласувано с министъра на образованието и науката - за държавните училища, които се финансират чрез бюджета на друго министерство или ведомство.

Чл. 19. (1) Учебните планове на специалните училища се съобразяват със здравословното състояние или със социалния статус на учениците.

(2) Учебните планове по ал. 1 се утвърждават от министъра на образованието и науката.

(3) Условието и редът за придобиване на основно или средно образование в специалните училища се регламентират в държавното образователно изискване по чл. 16, т. 8 от Закона за народната просвета.

Чл. 20. (Изм. - ДВ, бр. 95 от 2002 г., изм. - ДВ, бр. 40 от 2004 г.) (1) Учениците имат право да завършат обучението си в определен етап от степента на образование по училищния учебен план, по който са започнали да се обучават в същото училище.

(2) Лицата, прекъснали обучението си, продължават по училищния учебен план, действащ през учебната година, от която обучението продължава.

ДОПЪЛНИТЕЛНА РАЗПОРЕДБА

§ 1. Държавният и общинските бюджети осигуряват финансирането на задължителната, задължителноизбираемата и свободноизбираемата подготовка в държавните и общинските училища.

ПРЕХОДНИ И ЗАКЛЮЧИТЕЛНИ РАЗПОРЕДБИ

§ 2. (1) (Предишен текст на § 2 - ДВ, бр. 29 от 2003 г.) За учебната 1999 - 2000 г. общообразователният минимум се въвежда от IX клас.

(2) (Нова - ДВ, бр. 29 от 2003 г.) Учениците, постъпили в IX клас през учебната 1999 - 2000 г., в това число постъпилите през учебната 1998 - 1999 г. в клас с интензивно изучаване на чужд език с прием след VII клас на профилирани гимназии, профилирани и професионални паралелки в гимназии и в средни общообразователни училища и с прием след VII клас в професионални гимназии, техникуми и училища по изкуствата, които завършват успешно XII клас през учебната 2002 - 2003 г., придобиват средно образование и получават диплома при условията и по реда на Закона за народната просвета, без да полагат държавните зрелостни изпити по чл. 7, ал. 1.

(3) (Нова - ДВ, бр. 29 от 2003 г.) Учениците по ал. 2 не полагат зрелостните изпити, посочени в учебния план на училището, действащ към момента на приемането им. По свое желание те имат право да положат държавните зрелостни изпити по чл. 24, ал. 1 и 2 от Закона за народната просвета.

§ 2а. (Нов - ДВ, бр. 40 от 2004 г.) (1) Учениците, които завършат успешно обучението си в XII клас през учебната 2003 - 2004 г. и през учебната 2004 - 2005 г., придобиват средно образование и получават диплома при условията и по реда на този закон, без да полагат държавните зрелостни изпити по чл. 7.

(2) По свое желание учениците имат право да положат държавни зрелостни изпити при условията и по реда на чл. 7.

(3) Учениците, които завършат успешно обучението си в XII клас през учебната 2003 - 2004 г. и през учебната 2004 - 2005 г., не полагат зрелостни изпити, ако такива са предвидени в учебния план на училището, действащ към момента на приемането им.

§ 3. В Закона за народната просвета (обн., ДВ, бр. 86 от 1991 г.; изм. бр. 90 от 1996 г., бр. 36, 124 и 153 от 1998 г.) в чл. 26, ал. 1, т. 5 думите "от VIII до XII клас включително" се заличават.

§ 4. Министърът на образованието и науката издава наредбата по чл. 13 в срок един месец от влизането в сила на този закон.

§ 5. Законът влиза в сила от деня на обнародването му в "Държавен вестник".

§ 6. Изпълнението на закона се възлага на министъра на образованието и науката.

Законът е приет от XXXVIII Народно събрание на 14 юли 1999 г. и е подпечатан с официалния печат на Народното събрание.

ПРЕХОДНИ И ЗАКЛЮЧИТЕЛНИ РАЗПОРЕДБИ

- към Закона за изменение и допълнение
- на Закона за степента на образование,
- общообразователния минимум и учебния план

(ДВ, бр. 95 от 2002 г., в сила от 8.10.2002 г.)

§ 10. За учебната 2002 - 2003 г. общообразователният минимум се въвежда от I клас.